

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף בכיר בחינות
מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות !

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים**. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

ב ה צ ל ח ה !

מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان שאלון 011271 עברית	מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات <table border="1"> <tr> <td colspan="2">שנה السنة</td> <td colspan="2">חודש الشهر</td> </tr> <tr> <td colspan="2">מועד موعد</td> <td colspan="2"></td> </tr> <tr> <td colspan="2">מס' תעודת הזהות</td> <td colspan="2">סמל ביה"ס</td> </tr> <tr> <td colspan="2">رقم الهوية</td> <td colspan="2">رقم المدرسة</td> </tr> </table> יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	שנה السنة		חודש الشهر		מועד موعد				מס' תעודת הזהות		סמל ביה"ס		رقم الهوية		رقم المدرسة		מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن
שנה السنة		חודש الشهر																
מועד موعد																		
מס' תעודת הזהות		סמל ביה"ס																
رقم الهوية		رقم المدرسة																

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي
* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربويّة

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات !

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنى لكم النجاح!

עברית: לשון

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק א	–	שם המספר ואותיות השימוש	–	20 נקודות
פרק ב	–	תחביר	{	יש לבחור באחד הפרקים
פרק ג	–	מערכת הצורות		
סך הכול			–	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר לנבחן (עמוד 8).

ד. הוראות מיוחדות: 1. יש לקרוא את המאמרים שבעמודים 4–7, ולענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.
2. הקפד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

קרא את שלושת המאמרים שלפניך. השאלות בפרקי הלשון הן בזיקה למאמרים.

מאמר 1

בתי ספר מקצועיים — הזדמנות גדולה או סכנה לחברה?

מאת איתי מזרוב⁽¹⁾

במדינת ישראל יש צורך מיידי בבתי ספר מקצועיים המכשירים תלמידים להיות בעלי מקצוע טכני, כגון שרברבים, הנדסאים, מפעילי מיכון מתקדם, נהגי אוטובוס, נגרים, מכונאי רכב ועוד. נתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה משנת 2013 מלמדים על מחסור חמור בבעלי מקצועות טכניים כאלה ואחרים.

תעשיינים כמו סטף ורטהיימר מדברים כבר שנים על המחיר הגבוה של התפרקות בתי הספר המקצועיים, שמספרם היה רב בישראל בעשורים הקודמים וכיום הם נעשו נדירים. ורטהיימר אף יזם הקמת מגמות מקצועיות בבתי ספר ברחבי הארץ. לדעתו, הכשרת תלמידים למקצועות טכניים שבהם יש דרישה מיידיית לכוח עבודה זמין תבטיח להם תעסוקה והכנסה קבועה.

בתי ספר מקצועיים הם בתי ספר המתמחים בהקניית כישורים טכניים. אנשים בעלי כישורים כאלה נדרשים בשוק העבודה. מטרת בתי ספר אלה היא להכשיר תלמידי תיכון להשתלבות במקצועות הטכניים לעומת בתי ספר תיכוניים "רגילים", המכוונים לרוב למסלול של השכלה גבוהה. לכאורה זה נשמע פשוט — הקמה של עוד בתי ספר מקצועיים תשרת את שוק העבודה ותועיל לחברה. אך כמו שקורה פעמים רבות בתחום החינוך, לכל עניין יש צד חיובי וצד שלילי: לבתי ספר מקצועיים יש פוטנציאל מדהים לצמצום פערים, אך יש להם גם פוטנציאל הרסני מאין כמוהו: אומנם התלמידים זוכים בהזדמנות ללמוד מקצוע אך הם נתונים להסללה.⁽²⁾

בוושינגטון די־סי, המחוז בארצות הברית שבו עבדתי בתפקיד מנהל אגף המדיניות במשרד החינוך המקומי, נדרשנו לסוגיה של הרחבת החינוך המקצועי. בוושינגטון, כמו בישראל, שוק העבודה גדול, והוא פותח לבוגרי בתי ספר מקצועיים אפשרויות תעסוקה. נהג אוטובוס או רכבת תחתית בחברת התחבורה הציבורית יכול להשתכר כ־80,000 דולר בשנה, שכר מצוין של מעמד הביניים. שרברב יכול להרוויח אף יותר.

כמו בישראל, גם בוושינגטון יש קבוצה גדולה של בני נוער שמערכת החינוך "לימדה" אותם שהם אינם "מוצלחים" מפני שהישגיהם הנמוכים אינם מאפשרים את קבלתם לאוניברסיטה ללימודי רפואה או עריכת דין. מנהלי בתי הספר המקצועיים טוענים כי ביכולתם לשנות את המצב הזה, ולהציע לילדים שמערכת החינוך המסורתית אינה מתאימה להם, אפיקים אחרים שבאמצעותם הם יצליחו בחברה ויתרמו לה. יש כאן הזדמנות "להציל" בני נוער שמסגרת החינוך הרגילה אינה מתאימה להם, ובמקום שהם ייפלטו החוצה לרחוב, הם יוכלו להשתלב בשוק העבודה במקצועות כמו מכונאות רכב, מלונאות ושרברבות. אכן עובדה היא שלמקצועות מן הסוג הזה יש כיום דרישה רבה יותר מלמקצועות כמו עריכת דין.

* מעובד על פי מזרוב, א' (2017). בתי ספר מקצועיים — הזדמנות גדולה או סכנה לחברה? הגיע זמן חינוך.

אוחזר מ־ endunow.org.il.

(1) איתי מזרוב הוא יועץ בכיר למדיניות חינוך בארגון American Institutes for Research. כמו כן הוא היה מנהל אגף המדיניות במשרד החינוך של מחוז הבירה של ארצות הברית.

(2) הסללה — הפניה של תלמידים למסלול לימודים שהוחלט בעבורם מראש.

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

25 יש לציין כי רוב התלמידים הלומדים בבתי ספר מקצועיים הם בני נוער מרקע קשה. רובם מתגוררים בשכונות שהמצב הכלכלי-חברתי בהן גרוע. כך הקמת בתי ספר מקצועיים בשכונות אלה יוצרת הסללה של קבוצות אוכלוסייה מסוימות למקצועות כמו שרברבות וטבחות, ואילו צעירים מאוכלוסיות אחרות "זוכים" להיות עורכי דין ורופאים. אומנם השרברב יוכל להיות בכבוד, אך לעורך דין יש יכולת השתכרות גבוהה יותר. אם יכולת ההשתכרות הזאת היא מנת חלקה של קבוצה מסוימת בלבד באוכלוסייה, יש כאן אפליה.

30 אז כאמור, מצד אחד בתי הספר המקצועיים מעניקים הזדמנות של ממש לבני נוער שאינם "רוקדים על פי החליל" של מערכת החינוך הקיימת ומאפשרים להם לגלות את האמת: אם לא מתאים לך להוציא בגרות שתוביל אותך לפקולטה למשפטים באוניברסיטה, אתה עדיין יכול להצליח בחיים ולהשתכר בכבוד. בחירה בקריירה של שרברבות אינה צריכה להיחשב בחברה למקצוע נחות. אך מנגד, ה"בחירה" להיות שרברב צריכה להיות אפשרות אחת מכמה אפשרויות. אחרת אין בחירה אמיתית במקצוע, אלא בחירה של החברה בעבור התלמיד.

35 אם בתי הספר המקצועיים יקבלו תלמידים על פי אזור מגוריהם ולא על פי רצונם של התלמידים, הפערים בחברה יתרחבו. כדי להבטיח שהבחירה של התלמיד במסלול המקצועי תהיה בחירה חופשית, יש לפתוח מגמות מקצועיות בבתי הספר העיוניים במקום להקים בתי ספר מקצועיים. אם שני המסלולים יהיו פתוחים לכל תלמידי בית הספר ואם המנהלים והמורים יהיו אחראים להצלחתם של כל התלמידים בכל המסלולים, יש להניח שרכיב הבחירה יתממש. דרך אחרת להבטיח זאת היא לוודא שהכוונתם של תלמידים לבתי ספר מקצועיים נעשית כדי למצות את יכולותיהם, ולא כדי להעלות את ממוצע הישגיהם של בתי הספר שפלטו אותם או כדי להעלות את שיעור הזכאים 40 לבגרות בבתי ספר אלה.

לעיתים קרובות הדיון בנוגע לבתי הספר המקצועיים מתמקד במה שהם אינם צריכים לעשות: הם אינם צריכים להכין תלמידים לבגרות ואינם צריכים להכין אותם לאוניברסיטה. אך זו טעות! הדיון צריך להתמקד במה שבתי הספר המקצועיים צריכים לעשות: הם צריכים לעמוד באמות מידה מחמירות אף יותר מן הרגיל ולהשקיע משאבים רבים יותר בכל תלמיד. מי שרוצה לנהל בית ספר מקצועי, צריך לדעת שהוא מתחייב לפעול למען התלמידים ולהוביל אותם למימוש מרבי של יכולותיהם. 45

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

מאמר 2

סטף ורטהיימר ממציא מחדש את החינוך המקצועי

מאת אורה קורן⁽³⁾

חשבתם שאתם "עושים טובה" לתלמידים כשאתם מרחיקים אותם מחינוך מקצועי-טכנולוגי? לכו תראו מה קורה בבית הספר הריאלי בחיפה. סטף ורטהיימר תרם כמיליון שקלים למימון ציוד מתקדם, ומשרד החינוך השקיע סכום דומה במבנים בפרויקט הדגל המשותף להם, שנועד לשבור את הדימוי השלילי של החינוך המקצועי.

הודות לפרויקט, המגמה הטכנולוגית בבית הספר הריאלי בחיפה בסימן התרחבות, והביקוש של מורים ותלמידים לכיתות ההכשרה המקצועית הולך וגובר. "זאת הציונות החדשה", אומר מרכז המגמה, עוזי רוזן, ומספר כי בשנה הראשונה לתפקידו נחל הפרויקט הצלחה יוצאת דופן. סיפור ההצלחה של המגמה הוביל לפתיחת מגמות דומות בבתי ספר יוקרתיים אחרים. כך משנים את התדמית של החינוך המקצועי, בלי להיכנע לדעות קדומות.

"עשו שְׁנֵמוֹךְ למילה 'תעשייה' וּשְׁדָרוּג למילה 'כסף', ואני רוצה לשנות את זה", אומר ורטהיימר. טראומת ההסללה של יוצאי עדות המזרח הובילה את ורטהיימר להשיק את הפרויקט דווקא בבתי הספר היוקרתיים שבלב חיפה ותל אביב. לדבריו, הבעיה העיקרית בחינוך המקצועי-טכנולוגי היא שאין לו יוקרה. לכן נפתחה מגמה ניסיונית כזאת בבתי ספר יוקרתיים בפיקוח משרד החינוך. התלמידים שהציעו להם ללמוד במסלול הטכנולוגי הם תלמידים חזקים. במסלול זה הם לומדים מתמטיקה ברמה של 4-5 יחידות לימוד, מקצוע מדעי אחר וכן מקצועות טכנולוגיים ברמה של עשר יחידות לימוד.

בשנות התשעים נסגרו בישראל כמה מבתי הספר המקצועיים, מערכת החינוך החלה לקדש את תעודת הבגרות, ותלמידים חלשים נפלטו מן המערכת. בעקבות זאת נקלע המשק למחסור חמור בעובדים מקצועיים בכל התחומים. מעצבי טקסטיל מצליחים מתקשים למצוא תופרות ברמה גבוהה, מלונאים מתקשים למצוא עובדים איכותיים, ותעשיינים מתלוננים על מחסור באלפי עובדים שמיומנים בהפעלת מכונות.

טראומת ההסללה שאפינה את המאה הקודמת והתדמית הגרועה של החינוך המקצועי גורמות להורים של היום לכוון את ילדיהם ללימודים עיוניים. ההורים יעשו זאת גם אם יש לילדיהם "ידי זהב", שיכולות להבטיח להם הצלחה מקצועית וכלכלית בעבודת כפיים מתקדמת, לדוגמה בתחום הרובוטיקה. תופעה זו שונה מן המגמה במדינות מפותחות אחרות, כמו גרמניה, שבה מקצועות טכנולוגיים נחשבים למכובדים מאוד.

בעתיד מתוכננים להיפתח בתי ספר מקצועיים ליד מפעלים, כדי שהתלמידים יוכלו ליישם את לימודי התאוריה בעבודה מעשית. כך הם ירכשו את הכלים החשובים להמשך דרכם המקצועית כבר בזמן הלימודים ויבטיחו את השתלבותם בעולם המקצועי בעתיד.

* מעובד על פי קורן, א' (2015). סטף ורטהיימר ממציא מחדש את החינוך המקצועי; סטודנט לפילוסופיה מקבל פי 4 מהנדסאי.

TheMarker, אוצר מ-themarker.com.

(3) אורה קורן היא כתבת לענייני תעשייה.

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

מאמר 3

מתנגדי החינוך המקצועי יצרו הסללה חדשה

מאת אירית תלמוד⁽⁴⁾

לאורך השנים התברר שתפיסת העולם של מתנגדי החינוך המקצועי אינה עומדת במבחן המציאות. החשש שמא תלמידים בני עדות המזרח מן הפריפריה יוסללו לחינוך המקצועי, וכבר כשהם בני 14 ייחרץ גורלם לעבוד בעבודת כפיים, היה מוטעה. ההסללה הזאת הוחלפה בהסללה מסוג אחר. במקום לתקן את המעוות ולוודא שתלמידים בבתי ספר מקצועיים מתקבלים על פי אמות מידה ענייניות, יצרה מדינת ישראל הסללה לאומית מסוג חדש – הסללה הפוכה. ההסללה ההפוכה נהוגה בישראל לא מעט שנים, ולפיה יש לכפות על כלל התלמידים לימודים בבתי ספר עיוניים. הסללה זו נגרמה בשל סגידה בלתי מתפשרת לתעודת הבגרות הנכספת. אף על פי כן נתוני הזכאות לתעודת בגרות, שמתפרסמים בכל שנה, מראים שכמחצית מן התלמידים אינם מתאימים לחינוך העיוני, שהרי אין להם תעודת בגרות. אין מדובר בתלמידים טיפשים או חלשים, אלא בילדים שהכישורים שלהם, היכולות שלהם ותחומי העניין שלהם שונים משל חבריהם ללימודים. אלה ילדים שהמערכת אינה יודעת ואף אינה יכולה להעניק להם את הכלים המתאימים כדי שסיימו את בית הספר התיכון בהצלחה.

מתנגדי החינוך המקצועי אינם נאבקים למען הילדים או למען הצלחתם של הילדים. עיקר מאבקם הוא בחינוך המקצועי. הם מגבים את תפיסת העולם שלהם באין-ספור תאוריות ומחקרים ומסבירים שלכולם אותן יכולות ואותם כישורים. אבל למען האמת הם טועים ופוגעים לא רק בחינוך המקצועי, אלא בעיקר בתלמידים שיכלו להצליח ולשגשג בחינוך המקצועי במקום להיכשל בחינוך העיוני.

ניכר כי מתנגדים אלה לא טרחו ליישם את מה שמלמדים בשיעורי המבוא של לימודי תואר ראשון בחינוך: אין תבנית שמתאימה לכלל האנשים. הילדים שונים זה מזה, לכן לכל אחד מתאים מסלול אחר של למידה. אולם את מתנגדי החינוך המקצועי אין זה משכנע. הם מוסיפים ומסבירים מול כל מיקרופון פתוח כי חבל לבזבז שלוש או ארבע שנים במסגרת של חינוך מקצועי, שכן אפשר ללמוד בתוך כמה חודשים, בסיום לימודי התיכון, את מה שלומדים בבית הספר המקצועי במשך כל כך הרבה שנים. הגיע הזמן לנפץ את הטיעון הזה, שכן הוא מטעה ושגוי. חשיבות לימודי התיכון אינה נעוצה דווקא במקצועות הלימוד, אלא בכלים שירכוש התלמיד במהלך לימודיו ובחוויות שהוא יחווה בתקופה זו, שכן הן ילוו אותו כל חייו. עשרות אלפי תלמידי תיכון מסיימים את לימודיהם בהרגשת כישלון משום שהם אינם זכאים לתעודת בגרות. שלוש או ארבע שנים של לימודים בתיכון שמסתיימים בהרגשת כישלון מביאים לדימוי עצמי נמוך ולחוסר ביטחון. העיקר שהם למדו בתיכון עיוני ולא מקצועי.

אם באמת רוצים למנוע הסללה של תלמידים למערכת חינוך שתחרוץ את גורלם ועתידם, צריך למנוע מאותם תלמידים את חוויית הכישלון וצריך לפתוח לפניהם אפשרויות אחרות שמתאימות להם יותר, כמו מסגרת החינוך המקצועית שבה יוכלו לסיים כמנצחים.

* מעובד על פי תלמוד, א' (2017). מתנגדי החינוך המקצועי יצרו הסללה חדשה. TheMarker. אוחר מ' themarker.com.

(4) אירית תלמוד היא מנהלת בית ספר ובעלת תואר שני בפיתוח תוכניות לימודים.

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

דף עזר לנבחן

טבלת התנועות

התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות
a פתח □	□ קמץ	□ חטף פתח
e □ סגול	□ צירי חסר □ צירי מלא	□ חטף סגול
i □ חיריק חסר	□ חיריק מלא	
o □ קמץ קטן	□ חולם חסר □ חולם מלא	□ חטף קמץ
u □ קובוץ	□ שורוק	

טבלת הגופים

גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי
יחיד	מדבר	נוכח
יחידה	מדברת	נוכחת
רבים	מדברים	נוכחים
רבות	מדברות	נוכחות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיזוי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחד/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל: קל-פָּעַל (פעל), נִפְעַל (נפעל), הִפְעִיל (הפעיל), הִפְעֵל (הופעל), פִּעַל (פיעל), פָּעַל (פועל), הִתְפַּעֵל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פ"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"י/ו (נפ"י/ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י)

גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הלחם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

פרק א: חובה – שם המספר ואותיות השימוש (20 נקודות)

ענה על שאלה 1 שלפניך.

1. א. לפניך ארבעה משפטים. בכל משפט יש מספר מודגש. כתוב את המספר המודגש במילים.
 - (1) מספר התלמידים והתלמידות הלומדים בבתי הספר הטכנולוגיים בפיקוח משרד החינוך הוא בערך 149,000.
 - (2) מספר התלמידים והתלמידות הלומדים במגמה הטכנולוגית באוסטרייה הוא פי 2 ממספר התלמידים והתלמידות הלומדים במגמה זו בישראל.
 - (3) בתוכנית הלימודים של החינוך המקצועי בגרמניה יש 16 תחומי התמחות.
 - (4) ממחקרים עולה כי כיום, בתחילת המאה ה- 21, רוב האנשים העובדים במשרה חלקית הם חסרי הכשרה מקצועית.

ב. הקף במשפט שלפניך את הצורות הנכונות של שם המספר מבין האפשרויות.

בשנת הלימודים תשע"ט, שהחלה ב שְׁתִּים / שְׁנִים בספטמבר,

שנת אלפיים ו שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה / שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, נוספו לבתי הספר מקצועות לימוד טכנולוגיים.

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

לפניך שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
בחר בפרק שלמדת: בפרק ב – תחביר **או** בפרק ג – מערכת הצורות.
בפרק שבחרת ענה על השאלות לפי ההוראות.

ציין את שם הפרק שבחרת: _____

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

פרק ב: תחביר (80 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע מן השאלות 2–6 (לכל שאלה – 20 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

2. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. בתי ספר מקצועיים הם בתי ספר המתמחים בהקניה של כישורים טכניים הנדרשים בשוק העבודה.

II. בתי הספר המקצועיים מכוונים להשתלבות מיידית בשוק העבודה, ואילו בתי הספר העיוניים מכוונים

למסלול של השכלה גבוהה.

III. על פי הנתונים מן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, התעשייה בארץ סובלת ממחסור חמור בהנדסאים,

ברקחים, במסגרים ובבעלי מקצועות טכניים אחרים.

א. ציין ליד כל משפט את סוגו התחבירי.

ב. בכל אחד מן המשפטים I–III –

- אם קבעת שהמשפט מורכב, תחם את הפסוקית/הפסוקיות, וציין מעל כל פסוקית את תפקידה התחבירי.
- אם קבעת שהמשפט הוא משפט איחוי, תחם את איבריו.

ג. במשפטים I–III יש מילים וצירופים המסומנים בקו. ציין מעל כל מילה או צירוף המסומנים בקו את

התפקיד התחבירי שלה/שלו.

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

3. לפניך ארבעה משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם פסוקית שפותחת במילה "כי".

I. מנהלי בתי הספר המקצועיים טוענים כי הם יכולים לשנות את המצב.

II. הטענה כי תלמידים מסוימים יכולים לממש את יכולותיהם רק בבתי ספר מקצועיים אינה מקובלת על כולם.

III. ניכר כי המתנגדים לבתי ספר מקצועיים אינם מיישמים עקרונות חינוכיים.

IV. המגמה הטכנולוגית בבית הספר הריאלי בחיפה גדלה כי הביקוש למקצועות טכנולוגיים הולך וגדל.

א. תחם בכל משפט את הפסוקית, וציין מעליה את התפקיד התחבירי שלה.

ב. המר את משפט IV במשפט איחוי. שמור על הקשר הלוגי שבמשפט.

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

4. א. לפניך שלושה משפטים בעלי חלקים כוללים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. תלמידי בית הספר מממשים את יכולותיהם ואת כישוריהם המולדים.

II. פחחות, מכונאות, מסגרות, מזכירות ועיצוב אופנה נעשו מקצועות לכל דבר.

III. בתי הספר המקצועיים ידועים בפוטנציאל שלהם לצמצום פערים או ליצירתם.

(1) סמן את כל החלקים הכוללים במשפטים I–III, וכתוב מעל כל חלק את התפקיד התחבירי שלו.

(2) באיזה משפט הקשר הלוגי בין החלקים הכוללים יוצא דופן? _____

(3) ציין את הקשר הלוגי בין החלקים הכוללים במשפט היוצא דופן. _____

(4) קרא את שני המשפטים שלפניך, וציין מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את התפקיד התחבירי שלה.

— דור ההורים של היום מונע מילדיו חינוך מקצועי, כפי שעשו דורות רבים של הורים לפניו.

— פחחות, מכונאות, מסגרות, מזכירות ועיצוב אופנה נעשו מקצועות לכל דבר.

ב. לפניך משפט מודגש המנוסח במבנה "לא... אלא...".

מתנגדי החינוך המקצועי פוגעים לא רק בחינוך המקצועי, אלא גם בתלמידים שיכולים להצליח בו.

הקף את המשפט המבטא את משמעותו של המשפט המודגש.

— מתנגדי החינוך המקצועי פוגעים רק בתלמידים שיכולים להצליח בו.

— מתנגדי החינוך המקצועי פוגעים קודם כול בחינוך המקצועי ורק לאחר מכן בתלמידים שיכולים להצליח בו.

— מתנגדי החינוך המקצועי פוגעים גם בחינוך המקצועי וגם בתלמידים שיכולים להצליח בו.

— מתנגדי החינוך המקצועי אינם פוגעים אלא בתלמידים שיכולים להצליח בו.

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

5. א. לפניך משפט פשוט.

בשל סגירת בתי הספר המקצועיים תעשיינים מתקשים למצוא עובדים מוכשרים.

(1) נתח את המשפט: ציין את התפקידים התחביריים של המילים בו.

(2) במשפט יש שלוש צורות בינוני. ציין את חלק הדיבור של כל אחת מהן.

מתקשים

עובדים

מוכשרים

ב. לפניך משפט שחסרים בו שני פסיקים.

לטענת אנשי חינוך הילדים שונים זה מזה לכן לכל אחד מתאים מסלול אחר של למידה.

(1) הוסף למשפט את שני הפסיקים החסרים.

(2) ציין את הסיבה להוספת כל פסיק.

הסיבה להוספת הפסיק הראשון:

הסיבה להוספת הפסיק השני:

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

6. א. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. בתי ספר מקצועיים נועדו להקניית כישורים טכניים הנדרשים בשוק העבודה.
- II. הקמת בתי ספר מקצועיים גורמת להסללה של קבוצות אוכלוסייה מסוימות.
- III. על אף המחסור החמור בבעלי מקצועות טכניים לא מוקמים במדינת ישראל בתי ספר מקצועיים.

(1) כתוב מהו הקשר הלוגי בכל משפט, והעתק את המילה המציינת קשר לוגי זה.

משפט I – הקשר הלוגי _____; המילה המציינת את הקשר הלוגי _____

משפט II – הקשר הלוגי _____; המילה המציינת את הקשר הלוגי _____

משפט III – הקשר הלוגי _____; המילה המציינת את הקשר הלוגי _____

(2) המר את משפט III במשפט מורכב. שמור על הקשר הלוגי שבמשפט.

ב. לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. הקמת בתי ספר מקצועיים עלולה לגרום להסללה של קבוצות אוכלוסייה מסוימות למקצועות

כמו שרברבות וטבחות.

II. אם בתי הספר המקצועיים יקבלו אליהם ילדים רק משום שהם גרים באזורים מסוימים,

ובמיוחד באזורי מצוקה, הפערים בחברה יגדלו.

(1) בכל אחד מן המשפטים I-II יש תמורה. מתח קו מתחת לכל תמורה.

(2) בכל אחד מן המשפטים I-II ציין מעל המילה/המילים שהתמורה ממירה את התפקיד התחבירי

שלה/שלהן.

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, מס' 11271

פרק ג: מערכת הצורות (80 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע מן השאלות 7-11 (לכל שאלה – 20 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

7. לפניך חמישה משפטים, ובהם מילים מודגשות.

- I. החברה הישראלית **מקדישת את תעודת הבגרות והופכת אותה לחסרת ערך** בעבור תלמידים רבים.

- II. כך משנים את התדמית של החינוך המקצועי.

- ### III. ההשגים של תלמידים רבים אינם מאפשרים להם להתקבל לאוניברסיטה, ומנהלי בתי הספר המקצועיים

מַעֲנִינִים לשנות מצב זה.

- IV. לפי ההסללה ההפוכה, יש **לכפות** על כלל התלמידים לימודים בבתי ספר עיוניים.

- V. אם בתי הספר יקבלו רק תלמידים שגרים באזורים מסוימים, הפערים בחברה יגדלו, והניעות החברתית

תתמוטט.

- א. בטבלה שלפניך נתח את כל הפעילים המודגשים במשפטים לשורש ולבניין.

הפעלים	השורש	הבניין
מְקַדְּשֵׁת		
הוֹפְכֶת		
מְשַׁנֵּים		
מְעַנִּינִים		
לְכַפּוֹת		
גָּרִים		
תִּתְמוּטֵט		

- ב.** ציין את השורש של כל אחד מן השמות המודגשים במשפטים.

תְּעוּדָה _____ , תְּדִמִית _____ , הַשְּׂגִים _____

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

8. לפניך רשימה של שמונה שמות הנוטים במשקלי שמות הפעולה.

השְׂבָחָה, הַדוּקָה, הַקָּקָה, הוֹפְעָה, פִּלְפֶּלָה, טִיּוֹב, הַמָּרָה, פְּרָסוֹם

א. מייין בטבלה שלפניך את השמות על פי בניינים.

ב. כתוב את הבניין בראש כל עמודה.

ג. לפניך משפט.

תעשיינים מתקשים למצוא עובדים מוכשרים.

השלם את הטבלה שלפניך: העתק מן המשפט שלוש צורות בינוני, ציין את הבניין, את השורש

ואת חלק הדיבור של כל אחת מן המילים שהעתקת.

צורות הבינוני	בניין	שורש	חלק דיבור

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

9. א. לפניך ארבעה משפטים, ובהם חמישה פעלים מודגשים.

קרא את ארבעת המשפטים, וענה על הסעיפים (1)–(2) שאחריהם.

I. בעתיד מתכננת בניית בתי ספר מקצועיים ליד מפעלים.

II. כל אחד ראוי להשתכר בכבוד.

III. היה חשש שמא תלמידים יסללו לחינוך מקצועי, וכבר כשהם בני 14 יחרץ גורלם לעבוד בעבודת כפיים.

IV. ההסללה ההפוכה נגרמה בשל סגידה בלתי מתפשרת לתעודת בגרות.

(1) הקף שני פעלים מאותו הבניין.

(2) ציין את השורש ואת הבניין של כל אחד משלושת הפעלים האחרים (שלא הקפת).

הפועל:	השורש:	הבניין:
_____	_____	_____
הפועל:	השורש:	הבניין:
_____	_____	_____
הפועל:	השורש:	הבניין:
_____	_____	_____

ב. לפניך משפט על פי מאמר 1 (שורות 9–10), ובו פועל מודגש. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

בתי ספר רגילים מכוונים לרוב למסלול של השכלה גבוהה.

את הפועל המודגש אפשר לקרוא בשתי צורות: מְכַנְנִים או מְכַנְנִים.

(1) לשתי צורות הפועל יש מן המשותף, אך הן גם שונות זו מזו.

לפניך פריטים דקדוקיים. הקף רק את הפריטים הדקדוקיים המשותפים לשתי צורות הפועל.

זמן, שורש, בניין, גוף

(2) השורש של הפועל מְכַנְנִים נוטה על דרך השלמים. אולם יש לשורש זה נטייה גם על דרך גזרת נחי ע"ו/י.

כתוב פועל באותו השורש ובאותו הבניין של הפועל מְכַנְנִים על דרך גזרת נחי ע"ו/י.

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

ג. לפניך ארבעה משפטים, ובהם שש מילים מודגשות. מיינ את המילים בטבלה שלפניך על פי הגזרה הכתובה בראש כל עמודה.

- (1) יש תחומי לימוד שעוסקים במה שרצוי ולא במה שמצוי.
- (2) אנשי מערך הרפואה החליטו שלא לשבת עוד.
- (3) מוסד אקדמי צריך להקנות לסטודנטים יכולות הבנה וחשיבה.
- (4) הנוסעת נחתה בארץ אתמול, וכבר היום עלתה למטוס, והוא המריא חזרה לארצה.

שלמים	נחי ל"י/ה	נחי ל"א

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

10. א. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם שני פעלים מודגשים.

- I. שר החוץ הושיט / הושיט את ידו לשלום לשגריר החדש.
- II. צפינו בסרטון שבו אנשים נצלים / נצלים מטביעה בלב הים.
- (1) בכל משפט הקף את צורת הפועל המתאימה למשמעות המשפט.
- (2) ציין את השורש של הצורה הנכונה.

משפט I: _____

משפט II: _____

ב. לפניך רשימת מילים.

- תענית, תפריט, מפחית, תבנית, מחליט
- (1) מבין המילים שברשימה הקף רק את המילים מאותה הגזרה של המילה תלמיד.
 - (2) העתק מן הרשימה מילה הנוטה באותו משקל של המילה תלמיד. _____

ג. לפניך משפט, ובו פועל מודגש. קרא אותו, וענה על שני הסעיפים שאחריו.

מערכת החינוך אינה מסיקה את אחריותה מתלמידים שלומדים במסלול המקצועי.

- (1) כתוב את השורש ואת הבניין של הפועל מסיקה שבמשפט.

השורש של הפועל מסיקה: _____

הבניין של הפועל מסיקה: _____

- (2) בהקשר אחר, המילה מסיקה יכולה לשמש שם עצם (שם פעולה).

כתוב את השורש ואת המשקל של השם מסיקה.

השורש של השם מסיקה: _____

המשקל של השם מסיקה: _____

ד. לפניך רשימת מילים.

תדפיס, תבליט, תרשים, תחליט

הקף את המילה שאינה יכולה לשמש גם בתפקיד פועל וגם בתפקיד שם עצם, אלא רק באחד התפקידים האלה.

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

11. לפניך שתי קבוצות מילים.

קבוצה I: מְגֵרָפָה, כְּלָבֶלֶב, מְהִיר, מְשֻׁרָד, נִיָּרֶת, מוֹרָה _____

קבוצה II: מְאֻפָּיָה, מִיָּדִי, מְלוֹנָאִי, מְסֻרָן, שְׁאֵלוֹן, יָדִית _____

א. ציין ליד כל קבוצה את דרך התצורה המשותפת למילים בה.

ב. לפניך טבלה. מייין בה את המילים משתי קבוצות המילים לפי המשמעות. היעזר בדוגמה.

המשמעות	מילה מקבוצה I	מילה מקבוצה II
דוגמה: אוספים	נִיָּרֶת	שְׁאֵלוֹן
תואר		
הקטנה		
מקומות		
כלים ומכשירים		
מקצוע		

ג. המילה מְקֻצָּעֵן מסתיימת בצורן שיכול להתפרש בשתי דרכים: צורן גזירה או צורן נטייה.

שבץ את המילה "מקצוען" במשפט משלך כך שהצורן הסופי בה יהיה צורן גזירה:

שבץ את המילה "מקצוען" במשפט משלך כך שהצורן הסופי בה יהיה צורן נטייה:

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

لا تكتب في هذه المنطقة

لا لכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

[illegible]

עברית: לשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11271

טיוטה

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالتجّاح، مجلس الطّالاب والشّبيبة القطري"